

Is de blauwe zwemkrab alsnog bezig met opmars?

Adriaan Gmelig Meyling, Arie Twigt & Wim Kuijper, Stichting ANEMOON

Uiterlijk

De blauwe zwemkrab (*Callinectes sapidus*) dankt zijn naam aan de blauwe kleur van de poten. De soort is onmiskenbaar te herkennen aan de zeer grote zijwaarts wijzende stekel aan iedere zijde van het rugschild. Het achterste paar poten is peddel-achtig afgeplat, zoals bij alle soorten zwemkrabben. Volwassen vrouwtjes hebben twee rode scharen. De mannetjes hebben blauwe scharen waarbij de uiteinden rood zijn. Tussen de overgang van blauw naar rood kunnen zich andere kleuren aftekenen. De bovenzijde is grijsbruin, olijfkleurig, bruinzwart of blauwachtig groen. De schildbreedte is maximaal 25 centimeter.

Verspreiding

De blauwe zwemkrab komt oorspronkelijk voor langs de Amerikaanse kust van de Atlantische Oceaan, van Nova Scotia in Canada tot aan Uruguay. De volwassen dieren bewonen ondiepe wateren in riviermondingen en estuaria. Ze kunnen ver landinwaarts rivieren intrekken. Na paring trekken de wijfjes naar zee om eieren te leggen. Daar groeien de larven via meerdere vervellingstadia uit tot jonge krabben die vervolgens migreren vanuit zee naar het estuarium. De blauwe zwemkrab staat bekend als delicatessen. De soort is op meerdere plaatsen door de mens bedoeld en onbedoeld geïntroduceerd in Europese en Aziatische wateren.

Levende blauwe zwemkrab waargenomen bij Yerseke, 2006.
(Foto: Peter van Bragt)

In het oostelijk deel van de Middellandse zee is deze exoot zo talrijk geweest dat daar decennia lang commercieel op de soort is gevestigd. Inmiddels is daar sprake van overbevissing. Voor Nederland geldt dat de soort in 1932 voor het eerst is gemeld vanuit de omgeving Amsterdam. Daarna volgen nog enkele incidentele vondsten, vooral uit het Noordzee- Kanaal. Van 1973 tot 1982 zijn er meerdere vondsten bekend van de Westerschelde, vooral van Terneuzen. Daarbij was ook een vrouwtje met eieren en is er sprake van een gevestigde populatie. Vanaf 1995 wordt de soort jaarlijks waargenomen in de Amsterdamse en Rotterdamse havens. Vanaf 2002 is de soort ook een paar maal waargenomen in de Oosterschelde en de Noordzee. Op 4 en 5 april 2015 werden drie verse volwassen exemplaren aangespoeld gevonden op het strand tussen Katwijk en Noordwijk, die vermoedelijk geïmporteerd hebben nabij de uitwatering van de Oude Rijn. Dit is opvallend, want van Noordzeestranden was de soort nog nauwelijks bekend.

Algemeen wordt aangenomen dat deze exoot in Nederland in toom wordt gehouden door de lage watertemperaturen. Groei vindt alleen plaats boven de 15°C. en larven kunnen zich pas goed vervellen vanaf ca. 20°C. Het vermoeden is dat de voortplanting zich in Nederland vooral afspeelt in havens waar de temperaturen hoger kunnen oplopen dan in open zee. Vóór 1995 heeft de soort zich plaatselijk mogelijk kunnen handhaven op plaatsen waar koelwater wordt geloosd.

Eén van de drie aangespoelde Blauwe zwemkrabben op het strand tussen Katwijk en Noordwijk op 4 april 2015 waargenomen door Arie van Twigt in het kader van het Strandaanspoelsel Monitoring Project (SMP). Dit exemplaar mist poten en scharen en is aangepikt door de meeuwen. (Foto: Marijke Kooijman)

Toekomst

Vanaf 1973 lijkt de soort stapje voor stapje toe te nemen en de kans is aanzienlijk dat deze trend zich zal voortzetten door de toenemende (zee)watertemperaturen. Het is goed denkbaar dat de blauwe zwemkrab zijn opmars voortzet en alsnog kan uitgroeien naar een populatie van formaat.

Melden

Hierbij willen we iedereen vragen om naar de blauwe zwemkrab uit te kijken, zowel in het zoute, brakke als het zoete water. Indien u de soort vindt, hopen we dat u foto's van boven- en onderkant van het dier kan maken en deze met vindplaatsgegevens wilt doorsturen aan Stichting ANEMOON: anemoon@cistron.nl.

Broedverspreiding en recente aantalsontwikkelingen halsbandparkiet in Nederland

André van Kleunen, Sovon Vogelonderzoek Nederland

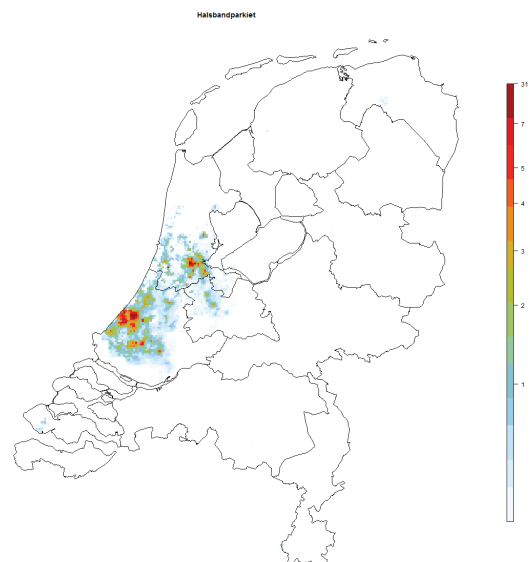
In Kijk op Exoten nummer 3 is reeds aandacht besteed aan de vestiging van de halsbandparkiet in Nederland. In deze bijdrage wordt wat verder ingaan op het broedvoorkomen van deze soort en recente ontwikkelingen in de populatie.

Verspreidingskaart en talrijkeidskaart

In 2014 werd Sovon door het Bureau Risicobeoordelingen Onderzoeksprogrammering (BuRO) van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) gevraagd om een gedetailleerde kaart te maken van de verspreiding en de talrijkeheid van de halsbandparkiet als broedvogel in Nederland. Omdat de soort regionaal inmiddels talrijk is, is het niet meer mogelijk om op gedetailleerde ruimtelijke schaal de soort landsdekkend te volgen.

Halsbandparkiet bij nestholte. (Foto: Harvey van Diek)

Gemiddelde broedverspreiding en talrijkeid (territoria per kilometerhok) van halsbandparkiet in Nederland in 2011-2013 (hiervoor is gebruikgemaakt van data uit de Sovon-vogeltelprogramma's en losse meldingen uit Telme.nl en Waarneming.nl).